

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Ndz/1/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013201268
Dátum vydania rozhodnutia:	13.02.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013201268.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Spotrebiteľského združenia OSA, so sídlom Fedinova 9, Bratislava, IČO: 42 260 086, zastúpeného advokátskou kanceláriou HKP Legal, s.r.o. so sídlom Sasinkova 6, Bratislava, IČO: 36 727 334, proti žalovanému Krajskému súdu v Košiciach, so sídlom Štúrova 29, 041 51 Košice, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 1Spr.I/134/2013 zo dňa 20. augusta 2013, vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6S 233/2013, o návrhu žalobcu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Imrich Völkei - predseda Krajského súdu v Košiciach, a JUDr. Jozef Maruščák - podpredseda Krajského súdu v Košiciach, sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Ostatní sudcovia Krajského súdu v Košiciach: JUDr. Eva Baranová, JUDr. Viera Bodnárová, JUDr. Ludvika Bodnárová, JUDr. Drahomíra Brixiová, JUDr. Ladislav Čakoci, JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Angela Čechová, JUDr. Marek Dudík, JUDr. Ladislav Duditš, JUDr. Jana Ferková, JUDr. Eva Feťková, Mgr. Jolana Fuchsová, JUDr. Marta Goliášová, Mgr. Mária Hlaváčová, JUDr. Zuzana Homzová, JUDr. Marianna Hrabovecká, JUDr. Vladimír Hríb, PhD., JUDr. Agnesa Hricová, JUDr. Alexander Husivarga, JUDr. Jaroslav Chlebovič, JUDr. Judita Juráková, JUDr. Oto Jurčo, JUDr. Evžen Kelij, JUDr. Janka Kočišová, JUDr. Anna Kohútová, JUDr. Zdenka Kohútová, JUDr. Milan Konček, JUDr. Karol Kučera, JUDr. Ľuboš Kunay, JUDr. Vladimír Kurák, JUDr. Jozef Kuruc, JUDr. Gizela Majerčáková, JUDr. Slávka Maruščáková, JUDr. Andrea Mazáková, JUDr. Viktória Midová, JUDr. Valéria Mihalčinová, JUDr. Martin Michalanský, JUDr. Soňa Minxová, JUDr. Daniela Mitterpáková, JUDr. Adriana Murínová, JUDr. Pavol Nad', JUDr. Katarína Nemešová, JUDr. Miroslav Osif, JUDr. Roman Rizman, JUDr. Tamara Sklenárová, JUDr. Ján Slobodník, JUDr. Miroslav Soga, JUDr. Diana Solčányová, JUDr. Jarmila Sopková Maximová, Mgr. Angelika Sopoligová, JUDr. Eva Styková, JUDr. Zoltán Szalay, JUDr. Andrej Šalata, JUDr. František Ševčovič, JUDr. Zuzana Šoltýsová, JUDr. Pavol Tkáč, JUDr. Ladislav Tomčovčík, JUDr. Peter Tutko, JUDr. Juraj Tymko, JUDr. Jozef Vánca, JUDr. Gabriela Várhalíková, JUDr. Táňa Veščičíková a JUDr. Frederika Zozuláková nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6S 233/2013.

Odôvodnenie

Žalobca žalobou doručenou Krajskému súdu v Košiciach sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného - Krajského súdu v Košiciach, č. 1Spr.I/134/2013 zo dňa 20. augusta 2013, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Košice - okolie č. 1Spr/41/2013 zo dňa 8. júla 2013, ktorým ako povinná osoba odmietol žiadosť žiadateľa - žalobcu, zo dňa 2. júla 2013 o sprístupnenie žiadaných informácií, žiadajúc napadnuté rozhodnutie žalovaného a podľa okolností aj rozhodnutie Okresného súdu Košice - okolie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie.

Konanie o uvedenej žalobe je vedené na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6S 233/2013.

Žalobca v žalobe súčasne vniesol námietku zaujatosti voči Krajskému súdu v Košiciach (voči všetkým jeho sudcom) podľa § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.), ktorú odôvodnil tak, že so zreteľom na skutočnosť, že sudca Krajského súdu v Košiciach by mal preskúmať zákonnosť napadnutého rozhodnutia vydaného predsedom Krajského súdu v Košiciach, možno mať pochybnosti o nezáujatosti všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach pre ich pomer k účastníkovi a k samotnej veci.

Najvyšší súd zistil, že k námietke vznesenej žalobcom sa sudcovia krajského súdu vyjadrili nasledovne: JUDr. Imrich Völkei - predseda Krajského súdu v Košiciach uviedol, že je vo veci zaujatý, je štatutárnym orgánom krajského súdu.

JUDr. Jozef Maruščák - podpredseda Krajského súdu v Košiciach uviedol, že vzhľadom k tomu, že vo veci rozhodoval, cíti sa zaujatý.

JUDr. Viera Bodnárová, Mgr. Jolana Fuchsová, Mgr. Mária Hlaváčová, JUDr. Alexander Husivarga, JUDr. Andrea Mazáková, uviedli, že žalovaný je ich zamestnávateľom a z tohto dôvodu by mohli vzniknúť pochybnosti o ich zaujatosti v danej veci.

JUDr. Valéria Mihalčinová uviedla, že žalovaný je jej zamestnávateľom a nakoľko je zaradená ako sudkyňa v správnom kolegiu, môže vzniknúť preto dôvodná pochybnosť o jej nezáujatosti a z tohto dôvodu sa cíti byť zaujatá.

Ostatní sudcovia Krajského súdu v Košiciach sa vyjadrili tak, že sa vo veci necítia byť zaujatí.

Krajský súd v Košiciach podľa § 15 druhá veta O.s.p. v spojení s § 14 ods.1 a s § 16 ods.1 O.s.p. predložil námietku žalobcu spolu so spisovým materiálom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o zaujatosti sudcov s ich vyjadreniami k vznesenej námietke.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posúdiac žalobu v časti, ktorou žalobca zniesol námietku zaujatosti voči Krajskému súdu v Košiciach (všetkým jeho sudcom) a domáhal sa vylúčenia sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkom konania, túto prejal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) podľa § 16 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci okrem predsedu a podpredsedu tohto súdu.

Predmetom konania v danej veci je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného - Krajského súdu v Košiciach, č. 1Spr.I/134/2013 zo dňa 20. augusta 2013, ktorým žalovaný ako orgán príslušný na rozhodnutie podľa 19 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 211/2000 Z. z. alebo zákon o slobode informácií) rozhodol tak, že zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Košice - okolie č. 1Spr/41/2013 zo dňa 8. júla 2013, ktorým ako povinná osoba odmietol žiadosť žiadateľa - žalobcu, zo dňa 2. júla 2013 o sprístupnenie žiadaných informácií.

Podľa § 246c ods. 1, veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich

zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), 2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3. k zástupcom účastníkov konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Sudcu nemožno vylúčiť pre úkony v prejednávanej veci, ako aj pre úkony v iných právnych veciach vrátane rozhodnutí, ktoré vydal. Ak sú v námietke zaujatosti uvedené len také skutočnosti, neprihliada sa na ne, t. j. platí fikcia, ako by námietka nebola vznesená, ale len v rozsahu týchto skutočností, v ktorom prípade sa vec nepredkladá nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Ak námietka obsahuje aj iné okolnosti, treba ju predložiť bez ohľadu na to, že o niektorých okolnostiach platí, že sa na ne neprihliada, pretože v opačnom prípade by mohol nastať dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1, písm. g/ O.s.p. v spojení s § 205a ods. 1 písm. a/ O.s.p.. Taký dôvod pre zrušenie rozhodnutia vo veci samej by sa mohol uplatniť aj v dovolacom resp. v mimoriadnom dovolacom konaní (len v konaní sporovom). Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci, je nepostačujúci aj subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci, ako aj naopak. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z .z. o sudcoch a prísediach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 citovaného zákona v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Rozhodovaním sa rozumie účasť na hlasovaní alebo inom spôsobe účasti na prijímaní rozhodnutia vo veci samej (samosudca), ako aj na rozhodnutiach, ktoré pripravujú skutkový a právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 O.s.p. konštruuje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétno označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Poukazom na skutočnosti uvedené vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 76/1999, z 20. júla 1999).

Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich v danej veci z predloženého súdneho spisu nemožno opomenúť, že niektorí z namietajúcich sa sudcov uviedli ako dôvod svojej zaujatosti pomer k žalovanému, avšak neuviedli, čo im konkrétne bráni v rozhodnutí predmetnej veci. Samotná formulácia „som sudcom/sudkyňou Krajského súdu v Košiciach“, resp. doplnená o konštatovanie, že „krajský súd je mojim služobným úradom, resp. zamestnávateľom“ nezodpovedá zákonnej požiadavke uvedenej v § 14 ods. 1 O.s.p., a to najmä s prihliadnutím na ustanovenie § 25 ods. 1 zákona o sudcoch a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej právnej úpravy vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu upravené zákonom o sudcoch; za štát v týchto vzťahoch koná ústredný orgán štátnej správy súdov, ktorého pôsobnosť upravuje osobitný predpis.

Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach, ktoré sa týkajú nielen štátu, s ktorým tento vzťah po dobu výkonu svojej sudcovej funkcie udržiava, vecí týkajúcich sa orgánov správy súdu, na ktorom aktuálne vykonáva svoju funkciu, nevynímajúc. K tomuto postoju čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie. Taktiež v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 35 cit. zák.) pôsobnosť predsedu súdu v oblasti riadenia a správy súdu je potrebné vnímať ako súhrn určitých oprávnení a zároveň aj ako zákonom dané povinnosti; predseda je zároveň štatutárnym orgánom súdu, pokiaľ tento zákon nezveruje toto postavenie v oblasti správy súdu inému subjektu - riaditeľovi správy súdu. V zmysle § 32 a § 33 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov orgány riadenia a správy súdu (t. j. predseda súdu a podpredseda súdu) vykonávajú riadenie a správu súdov v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom; úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom, pričom riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

Z uvedeného je zjavné, že predseda súdu nie je nadriadeným sudcovi a ani sudca nie je podriadeným vo vzťahu k predsedovi súdu v rozhodovacej činnosti sudcu.

V danej súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti, že ani samotná okolnosť, že sudcovia sa navzájom (ako kolegovia) poznajú a pravidelne sa stretávajú na pracovisku, nemôže byť (bez ďalšieho) dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o ich nezaujatosti a len v prípade, keď ich vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, pričom je však nutné, aby táto okolnosť bola nielen konštatovaná, ale aj skutkovo vymedzená, a preto až v takomto prípade môže vykazovať právne významné znaky z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p.. Zo spisu je však zjavné, že o takýto prípad v prejednávanej veci nejde. Treba však konštatovať, že k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý, keďže na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť ani subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekoná a nerozhoduje podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Z obsahu žaloby nevyplývajú konkrétne skutočnosti, ktorými by žalobca odôvodňoval vznesenú námietku voči všetkým sudcom Krajského súdu v Košiciach. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody. Na dosiahnutie nápravy v občianskom súdnom konaní slúžia predovšetkým opravné prostriedky, nie námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný. Iba na tomto základe však bez ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

Súčasťou základného práva na pojednanie vecí pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal

takýto návrh podľa § 15a O.s.p. a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (viď. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 27/98 z 25. marca 1998).

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď. tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, Sbírka nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Najvyšší súd súčasne v súlade so zásadou spravodlivého súdneho procesu garantovaného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právom žalobcu na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky poukazuje na právnu úpravu ustanovenú v čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý sudcovi nielen výslovne priznáva nezávislosť výkonu funkcie sudcu, ale súčasne prostredníctvom iných právnych predpisov zabezpečuje garancie bežné v demokratickej spoločnosti na ničím nerušený výkon funkcie sudcu. A v danej veci najvyšší súd taktiež dáva do pozornosti, že „opačný výklad situácie sudcu, ktorý by sa mal dostať (a v posudzovanej veci je dôvodný záver o narastajúcom výskyte týchto vecí pri aplikácii zákona č. 211/2000 Z. z. jednotlivcami nespokojnými s výsledkami prvostupňového informačného konania) do konfliktu so štátnou správou svojho súdu, by ohrozoval v prípade nedostupnosti vhodnej rozhodovacej alternatívy dostupnosť spravodlivosti, a v konečnom dôsledku by maril riadne uplatnenie ústavou zaručeného práva jednotlivca na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky“ a tiež poukazuje na to, že danú situáciu je potrebné dôsledne odlišiť od uznávaného princípu „nemo iudex in causa sua“, lebo tu nejde o osobnú vec sudcu, ale o stále zdôrazňovaný vzťah medzi sudcom na strane jednej a štátom, tzn. štátna správa súdu.

Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 16 ods. 1 O.s.p. rozhodol tak, že vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci sú JUDr. Imrich Volkai - predseda Krajského súdu v Košiciach a JUDr. Jozef Maruščák - podpredseda Krajského súdu v Košiciach, pretože JUDr. Imrich Volkai ako predseda Krajského súdu v Košiciach vydal rozhodnutie, ktoré je predmetom preskúmania v tomto konaní a JUDr. Jozef Maruščák ako podpredseda Krajského súdu v Košiciach a teda zástupca predsedu krajského súdu sa môže tiež podieľať na vybavovaní vecí podľa zákona č. 211/2000 Z. z..

Vo vzťahu k ostatným sudcom Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. právne relevantná, a ani z vyjadrení sudcov, ktorým vec podľa rozvrhu práce pripadla na rozhodnutie a ani z vyjadrení ostatných sudcov, nevyplývajú žiadne zákonné dôvody pre ich vylúčenie, a preto najvyšší súd v zmysle § 16 ods. 1 O.s.p. rozhodol tak, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach uvedení v druhom odseku výroku tohto uznesenia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.